

Holčičí povídání
opponentský posudek
Jakub Felcman

Dovolte mi v první řadě konstatovat to, co se uvádí obvykle až v závěru posudků.

Tuto práci velmi doporučuji k obhajobě.

A zároveň pro ni navrhuji známku "D".

Při formulaci svého verdiktu vycházím z dvojího.

Prvním je odůvodnění, proč práci doporučuji k obhajobě:

Z naprosto upřímného přesvědčení o tom, že taková práce má svůj smysl. Má svůj smysl na FAMU a má svůj smysl na katedře dokumentární tvorby; jsem k tomu přesvědčen, že v takové práci by se mělo i nadále pokračovat - na FAMU i na katedře.

Série šesti rozhovorů vytváří jakousi výchozí platformu, do níž je jaksi neřízeně, nekontrolovaně "vylito" jakési volné tématické kontinuum, jehož jediným patrným spojovatelem je označení "dnešní identita ženy". I toto označení (vypůjčuji si je přímo od autorky) je přitom až k smíchu obecné. Rozhovory nemají žádného zjevného jednotitele, každý po svém je napojen na ráz, charakter či vervu zpytované osobnosti. Z onoho označení "dnešní identita ženy" se derivuje vždy několik "zúžení" (konfrontace mužství ženství, reprezentace ženy nebo ženství v audiovizí, rodová diskriminace). Kontinuum je pak zároveň jaksi zvnějšku doplňováno postupným opatrným "vykonstruováním" dotazovaných žen. Autorka z nich "odstředivými dotazy" (odstředivými proto, že se nijak nevztahují k onomu tématu "dnešní identita ženy") v podstatě vytváří fikční postavy, barvitě charakterů, vybrané nahodile. Jediným odůvodněním jejich společného umístění v textu je autorčino plné právo volného výběru.

Zdá se pak, že jde vážně "jenom" o "holčičí povídání" které nemá začátek a konec, hlavu a patu, které je někde účelově provokativní, jinde třeba záměrně "zalévané emocemi".

A teď tedy k obraně textu:

"Holčičí povídání" z hlediska čeho? Asi z hlediska nějaké normy, standardu. Nějakého základního chápání toho, jak vypadá (by měl vypadat) strukturovaný (odborný) text. Pokud na dílo vztáhneme byť i základní kritéria podoby odborného textu, nezbyvá než konstatovat, že se dílo ocitá na samé hraně dostatečnosti. Existuje tu jen mizivý náznak struktury teze-antiteze-syntese, jen řídká formulace jakési uvozující hypotézy, prověřování té hypotézy a jakýsi závěr s výsledky.

Autorka zvolenou formou naprosto masakruje jakoukoliv představu něčeho standardního, její text, představovaný jako magisterská diplomová práce, je projevem vzpoury, takřka nezájmu o to, jak by měl vypadat sofistikovanější akademický příspěvek.

Jenže nakonec právě tuto skutečnost vnímám jako rozhodující pro to, abych text doporučil k obhajobě.

Protože celá práce se dotýká problematiky rodu, "genderu".

Sám jsem totiž přesvědčen, že psát či mluvit o problematice genderu "standardně" (podřízeně zavedeným konvencím formulace odborného textu) znamená přistupovat na pravidla hry, která byla předem stvořena v neprospěch jedné strany; schvalovat postavení hřiště, které je nakloněné k jedné brance, a pak se do té brány stavět a tvářit se, že je to normální, že to nevadí. Jinak řečeno, sám naprosto nedůvěřuji tomu, že by jazyk jako takový (a ani to, co jsme si zvykli vnímat jako "odborný text") byl neutrální a nepůsobil genderově diskriminačně. Sám jsem přesvědčen, že je zcela adekvátní zavedená kritéria záměrně bořit a stavět na hlavu.

Vyprostit se a vzít si tím, alespoň trochu, ten jazyk na svou stranu.

Práce je z pohledu soběméně sofistikované vědecké práce takřka bezcenná; neexistují ani žádná ohraničující kritéria, která by rozhovory sjednocovala a činila z nich alespoň výchozí materiál pro sociologickou či psychologickou studii.

Zároveň však ono kontinuum obsahuje mnoho živého a cenného materiálu, byť se jedná o materiál řekněme "nerafinovaný". Takový surový materiál by mohl spíše posloužit jako tematické vý-

chodisko či základ sofistikovanějšího přístupu, a nebo by mohl být inspirací k dalším podobným platformám, do nichž se volně lije tematické kontinuum.

Prostě řečeno, práce tu byla odvedena a byla zevrubná a intenzivní. Jenom byla - řízeně - chaotická.

Z toho pohledu mně pak přijde pitvořivě zbytečné formulovat úvodní pseudoodborné pasáže s tabulkami snad na základě přesvědčení, že "s tabulkama to líp projde". Ne. Projde to, myslím, právě kvůli tomu řízenému chaosu, té okázalé nevůli přistupovat na pravidla her, té drзости, riskování, ochoty přijít s něčím chaotickým a vystavit to.

A teď to druhé.

Důvod, proč volím takřka nejnižší možnou "průchozí" známku je teď snad už myslím nasnadě, přesto přijdu ještě s jinou formulací:

FAMU je škola univerzitního typu a jako taková se zakončuje teoretickou diplomovou prací. Z vlastní zkušenosti vím, že jakýmsi etalonem (ideální) teoretické práce je text podoby i nároků diplomové práce obhajované na katedrách filmových studií. Stejně tak z vlastní zkušenosti vím, že škola neposkytuje v průběhu studia žádné sofistikovanější systematické a metodologické nástroje, aby práce takové úrovně mohli studenti reálně tvořit. Student se tak ocitá v postavení permanentní nedostatečnosti. Etalon je pro studenta nedosažitelný - pokud si tedy ony nástroje neosvojí jinde. Díky tomu zároveň je dokonce velmi obtížné nějakou teoretickou práci vysloveně "odstřelit". Protože na základě čeho odstřelovat, když nebyla dostatečně vytvořena výchozí kritéria?

Přesto si myslím, že by aspirant na mistrovský titul měl projevit alespoň základní pochopení struktury odborného textu. Není o nic hloupější než lékař a jeho práce nemusí být o víc sofistikovanější než odborný článek vzniklý na základě operace.

Že si totiž student nejdřív sepíše, co chce vlastně dělat, co k tomu bude používat a po jakých krocích bude postupovat.

Že potom přikročí k samotnému "výzkumu" ("operaci"), při níž si zapisuje, co skutečně dělá a jak. Pak si zapíše závěr o tom, v čem se praktická aplikace lišila od očekávání, co nového objevil a získal.

A nakonec ještě počká, "až se pacient probudí z narkózy" a zkontroluje, jestli je v pořádku.

Považuji tyto tři resp. čtyři kroky za jakýsi absolutní základ pro napsání textu vedoucího k udělení akademického titulu. Ten základ, věřím, může studentovi předat alespoň jeho školitel, když už ne škola sama.

Marika Pecháčková prokázala schopnost formulovat takový text, myslím, v pouze zcela základní míře.

Činila tak programově, opodstatněně. Oceňuji to. Ze stejného důvodu mi však nezbývá, abych coby zástupce "systému" navrhnul hodnocení "D".

Snad je moje vyjádření srozumitelné.

Mnohokrát Vám děkuji za pozornost, autorce pak za to, že jsem si text mohl přečíst.

V úctě,

Jakub Felcman

